

PÖYTÄKIRJA

Julkaisufoorumin ohjausryhmä

Aika: ma 8.9.2014 klo 11–14

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 313

Paikalla:

Puheenjohtaja:

Kansleri Ilkka Niiniluoto (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Jäsenet:

Professori Risto Heiskala (Tampereen yliopisto)

Sovellussuunnittelija Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)

Rehtori Matti Manninen (Suomen yliopistot UNIFI)

Professori Kaisa Miettinen (Jyväskylän yliopisto)

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto)

Opetusneuvos Olli Poropudas (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kehityspäällikkö Tuija Raaska (CSC - Tieteen tietotekniikan keskus)

Professori Heimo Saarikko (Helsingin yliopisto)

Ylikirjastonhoitaja Kimmo Tuominen (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Sihteeristö:

Suunnittelija Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Anna-Sofia Ruth (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja, Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 11.05.

2. Ilmoitusasiat

- OKM:n toimeksiannosta on valmistunut CSC:n toteuttama esiselvitys tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden liittämistä mukaan valtakunnalliseen julkaisutiedonkeruuseen. Tutkimusorganisaatiot voivat liittyä tiedonkeruun piiriin omien tarpeiden ja valmiuksiensa mukaisesti vuodesta 2015 alkaen.
  - Organisaatioiden kanta on ollut varovaisen myönteinen.
- OKM:ssä toimiva Olli Poroputaan johtama profiilityöryhmä on toteuttanut yliopistojen vuosien 2011–2012 julkaisutietoihin sekä Web of Science -aineistoon perustuvan selvityksen suomalaisten yliopistojen julkaisutuottavuudesta ja tutkimuksen vaikuttavuudesta. Raportti julkaistaan ministeriön julkaisusarjassa syksyn 2014 aikana. Tuloksia esitellään Bibliometriikka ja tutkimuksen arviointi -seminaarissa 7.10.2014.
- OKM:ssä Jukka Haapamäen aloitteesta kevään aikana kokoontunut julkaisutyypiluokitustyöryhmä, jossa oli Julkaisufoorumin paneelien puheenjohtajien ja sihteeristön edustusta, teki parannusehdotuksia ja valmisteli tutkijoille suunnatun tiedonkeruuohjeen. Tieteellisten vertaisarvioitujen julkaisujen (julkaisutyypit A1-A4 sekä C1) osalta vaaditaan ISSN tai ISBN -tunnus, minkä lisäksi vertaisarvioinnin määritelmää on täsmennetty. Toimitetut teokset raportoidaan julkaisutyypiluokkaan C2, joten myös toimitustyö tulee huomioiduksi. Uusittu ohjeistus voidaan ottaa käyttöön vuoden 2015 julkaisujen tiedonkeruussa.

- Ministeriö on selvittänyt korkeakoulujen näkemystä kansainvälisen, tutkijoiden tunnistamiseen tarkoitetun ORCID -tunnisteen käyttöönotosta.
- TSV toteuttaa syksyllä aikana yhteistyössä Tiedekustantajien liiton ja yliopistokirjastojen kanssa tiedekustantajille suunnatun kyselyn, jonka tarkoitus on tuottaa tietoa kotimaisen tiedekustantamisen toimintamuodoista ja -edellytyksistä sekä tulevaisuudennäkymistä.
- TSV on jättänyt Patentti- ja rekisterihallitukseen vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettua tunnusmerkkiä koskevan hakemuksen. Tunnuksen hakemista ja käyttöä esitellään 25.9. Tieteiden talolla järjestettävässä seminaarissa.
- Julkaisufoorumin uudistettu hakusivu on ollut beetestauksessa ja on valmis tuotantoon. Hakukriteereinä voidaan käyttää mm. OKM:n tieteenalaluokitusta (66 alaa), avointa saatavuutta (Sherpa/Romeo, DOAJ, Beall's list), sekä julkaisukieltä ja -maata.
- Julkaisufoorumin yhteistyökumppaneita Norjasta, Tanskasta ja Ruotsista kokoontui OKM:n kutsusta Helsingissä 27.8. Tapaamisessa vaihdettiin kuulumisia eri maiden järjestelmien kehityksestä ja käsiteltiin kaikille yhteisiä luokitus- ja luettelointitekniisiä kysymyksiä. Ehdotettiin yhteispohjoismaisen julkaisukanavarekisterin muodostamista.
- Vuoden 2014 päivitysarviointi etenee siten, että paneelit kokoontuvat päättämään luokituksista oman paneelinsa osalta loka-marraskuussa. Tämän jälkeen paneelien puheenjohtajat vahvistavat yleistieteellisten julkaisusarjojen tasot 2 ja 3 (paneeli 24), kirjakustantajien tasot 2 ja 3, sekä julkaisusarjojen tason 3. Ohjausryhmä kokoontuu joulukuussa vahvistamaan vuoden 2014 päivitysarvioinnin. Uudet tasoluokat tulevat voimaan vuoden 2015 alusta.

3. Julkaisufoorumi yliopistojen rahoitusmallissa

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta on julkaistu 3.7. Finlex:ssä: 526/2014. Käytännössä asetusmuutos vahvistaa Rahoitusmallityöryhmän raportissa siirtymäkaudelle 2015–2016 esitetyn mallin (liite 1 kohta 1). Asetuksen ja sitä pohjustaneen raportin ehdotusten pohjalta käsiteltiin kolmea kysymystä:

A) Julkaisufoorumi-luokituksen soveltaminen yliopistojen julkaisuihin

Rahoitusmallityöryhmä esittää raportin sivulla 25, että ”Julkaisut -rahoitustekijän tilastojen 3-vuotiset keskiarvotiedot päivitetään vuosittain uusimmilla saatavilla tilastotiedoilla. Laskennassa huomioon otettavien viimeisten kolmen vuoden julkaisujen julkaisufoorumin mukaisia tasoluokkia esitetään päivitettäväksi vuosittain Julkaisufoorumin paneelien tekemien täydennysarviointien pohjalta. Rahoitustekijän 3-vuotisen keskiarvon laskennassa otetaan aina huomioon kunkin julkaisun viimeisin tasoluokitus.”

Lisäksi raportin sivulla 28 todetaan, että ”Julkaisufoorumin kokonaisarviointi valmistuu vuoden 2014 loppuun mennessä. Kokonaisarvioinnin aiheuttamat mahdolliset muutokset otetaan huomioon aikaisintaan vuoden 2015 tiedonkeruissa. Näin ollen julkaisufoorumin kokonaisarvioinnin mahdolliset muutokset koskevat seuraavan sopimuskauden rahoitusta eivätkä vaikuta vuosien 2015–2016 yliopistojen valtion rahoituksen tutkimusosion laskentaperiaatteisiin.”

B) Julkaisufoorumin päivitysaikataulun muuttaminen

Rahoitusmallityöryhmä ehdottaa sivulla 29, että ”julkaisufoorumiin mahdollisesti tehtävät merkittävät tasoluokitteluun tai sisältöön liittyvät muutokset tehtäisiin tulevaisuudessa korkeakoulujen rahoituskautta vastaavalla nelivuotisella syklillä siten, että muutokset on mahdollista ottaa huomioon korkeakoulujen sopimuskauden resurssienjaon perusteissa.”

C) ”Muut tunnistetut julkaisukanavat” -nimityksen ja merkinnän (-) muuttaminen

Aiemmin on päätetty käyttää niistä foorumeista, joita paneelit eivät ole hyväksyneet tasoluokkiin 1-3, nimitystä ”muut tunnistetut julkaisukanavat” ja merkitä tähän luokkaan kuuluvat kanavat Julkaisufoorumin julkaisukanavalistoihin tunnisteella ”-”. Asetuksessa puhutaan vain ”tasoluokan 0” julkaisuista, joten on syytä harkita terminologian ja merkintätavan yhdenmukaistamista.

Keskustelu:

- Ministeriön asetuksessa ei mainita siirtymäkautta lainkaan, joten voi syntyä vaikutelma että asetuksen rahanjakomalli voisi olla pysyvä. Myös soveltamista koskevat linjaukset raportin sivuilla 25 ja 29 jättävät sijaa ristiriitaisille tulkinnoille.
- Sihteeristö on selvittänyt ministeriöstä kuinka linjauksia tulkitaan. Ministeriöstä saadun tiedon mukaan vuoden 2014 lopussa valmistuvaa ja vuoden 2015 alusta voimaan astuvaa päivitettyä luokitusta sovelletaan ensimmäisen kerran julkaisuihin, joiden julkaisuvuosi on 2015 ja joiden osalta tiedonkeruu tapahtuu vuonna 2016. Nämä julkaisut vaikuttavat ensimmäistä kertaa vuonna 2016 laskettavaan vuoden 2017 rahoitukseen, jonka laskentaperusteissa huomioidaan julkaisut, joiden julkaisuvuosi on 2013, 2014 ja 2015. Uutta luokitusta sovelletaan kunnes seuraava vuoden 2018 päivitysarvioinnin mukainen tasoluokitus tulee voimaan 2019. Vastaavasti nykyinen luokitus määrittää Julkaisufoorumin mukaiset tasoluokat julkaisuille, joiden julkaisuvuosi on 2011-2014. Vuosina 2015-2018 tapahtuvien vuosittaisten täydennysarviointien yhteydessä tehtävät korjaukset ja muutokset vuoden 2014 päivitysarvioinnin mukaisiin tasoluokkiin huomioidaan rahoitusta laskettaessa takautuvasti vuoden 2015 julkaisuihin saakka. Aiemmin luokittamattomia foorumeita koskevat täydennysarviointien päätökset (tasoluokka 0 tai 1) huomioidaan takautuvasti myös sellaisten julkaisujen osalta, joiden julkaisuvuosi on aikaisempi kuin 2015.
- Ministeriöstä saadun tiedon perusteella Julkaisufoorumi-luokituksen päivityssykli voidaan mukauttaa yliopistojen sopimuskausiin niin, että jatkossa kaikkien tasoluokkien päivitysarviointi tapahtuu neljän vuoden välein. Näin ollen seuraava päivitysarviointi tapahtuu vuonna 2018, jolloin uusi luokitus astuu voimaan vuoden 2019 alusta. Tämä tarkoittaa myös, että kaudelle 2014-2016 nimitettyjen arviointipaneelien toimikautta olisi jatkettava vuodella. Myös kaudelle 2012-2014 nimitetyn ohjausryhmän toimikautta jatketaan vuodella. Seuraavan kerran uudet paneelit nimitetään kaudelle 2018-2021 syksyllä 2017, ja ohjausryhmä kaudelle 2016-2019 nimitetään syksyllä 2015.
- Nykyinen ”muut tunnistetut julkaisukanavat” -luokan merkintätapa on aiheuttanut hämmennystä, koska yleisesti merkintä ”-” tarkoittaa, ettei jostakin asiasta ole tietoa saatavilla. On johdonmukaista ottaa käyttöön asetuksen kanssa yhdenmukainen nimitys- ja merkintätapa. Täydennysarvioitavana olevat julkaisukanavat, joilla ei vielä ole tasoluokkaa, voidaan merkitä jatkossa tunnisteella ”-”.

Päätökset: Päätettiin muuttaa Julkaisufoorumin päivityssuunnitelmaa siten, jatkossa kaikkia tasoluokkia koskevat päivitysarvioinnit suoritetaan neljän vuoden välein, seuraavan kerran 2018. Vastaavasti paneelien ja ohjausryhmän toimikausia jatketaan vuodella, ja nykyisiltä jäseniltä tiedustellaan halukkuutta jatkaa toimikautta. Käytetään kategoriasta ”muut tunnistetut julkaisukanavat” nimitystä ”tasoluokka 0” ja merkitä tähän luokkaan kuuluvat kanavat tunnisteella ”0”. Parhailaan arvioitavina olevat julkaisukanavat merkitään tunnisteella ”-”.

4. Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöohjeen tarkistaminen

Huhtikuun kokouksessa päätettiin, että syyskuun kokouksessa otettaisiin Julkaisufoorumi-luokituksen käytön periaatteet uudelleen keskusteluun ja tarkistetaan käyttöohje, joka lähetetään UNIFI:lle tiedoksi. Kokouksessa tarkasteltiin sihteeristön valmistelemaa alustavaa luonnosta käyttöohjeesta.

Keskustelu:

- Tärkeimpiä muutoksia käyttöohjeeseen on uusien arviointikriteerien esittäminen. Koska uusien kriteerien mukainen luokitus astuu voimaan vasta 2015 alusta, ei myöskään tarkistettua käyttöohjetta voida julkaista ennen vuoden 2015 alkua. Näin olleen kannattaa siirtää käyttöohjeen yksityiskohtainen käsittely ja tarkistaminen seuraavaan kokoukseen.
- On myös päivitettävä kohta ”Muut tunnistetut julkaisukanavat”.
- Julkaisufoorumin tason 1 kriteerinä tulisi jatkossa korostaa julkaisukanavan laadunarviointiprosessin läpinäkyvyyttä ja säännöllistä dokumentointia. Toisaalta Julkaisufoorumi on jo saanut kotimaiset tiedekustantajat kiinnittämään huomioita omiin prosesseihinsa, ja TSV:n rekisteröimä vertaisarviointi tunnus pyrkii edistämään parhaita käytäntöjä.
- Hyväksymis/hylkäysprosentit olisivat yksi mahdollinen laatuindikaattori, tosin niiden käyttö edellyttäisi yhdenmukaista laskentatapaa. Ainakin tieteellisen julkaisufoorumin arviointiprosessien tulisi olla niin säännöllisesti organisoituja, että hylkäysprosentti olisi mahdollista tuottaa ja tarkistaa läpinäkyvästi.

Päätökset: Sihteeristö valmistaa uuden luonnoksen käyttöohjeesta seuraavaan kokoukseen.

5. Muutokset paneelien kokoonpanoihin

Paneelien kokoonpanoissa on tapahtunut seuraavia muutoksia:

- Paneelissa 13 psykiatria edustanut Hanna Ebeling (OY) on vetäytynyt paneelityöstä. Paneelissa 18 psykoterapian edustajaksi nimitetty Jorma Piha (TY) siirtyy paneeliin 13 Ebelingin tilalle. Paneeli 18 hyväksyi siirron, eikä katsonut tarpeelliseksi täydentää omaa kokoonpanoaan.
- Paneelissa 23 kansatieteen, folkloristiikan ja kulttuuriperinnön tutkimusta edustanut Laura Stark (JY) on vetäytynyt paneelityöstä. Paneeli täydensi asiantuntemustaan kutsumalla jäseneksi prof. Outi Fingeroosin (JY).

Päätökset: Hyväksyttiin paneelien kokoonpanojen muutokset ehdotusten mukaisesti.

6. Suomen- ja ruotsinkielisten foorumien luokittelu tasolle 2

Ihmistieteiden paneelien (14 ja 16–23) puheenjohtajat kokoontuivat 13.5.2014 päättämään suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokittelusta tasoluokkaan 2. Puheenjohtajat päättivät, että vuoden 2014 päivitysarvioinnissa tasoluokkaan 2 sijoitetaan 22 kotimaista suomen- tai ruotsinkielistä julkaisusarjaa ja 3 kirjakustantajaa (pöytäkirja ja liite). Ohjausryhmä varasi itselleen oikeuden tarkistaa puheenjohtajien päätös. Uudet tasoluokat vahvistetaan vuoden 2014 lopussa samalla, kun paneelit saavat valmiiksi myös vieraskielisten ja ulkomaisten julkaisukanavien päivitysarvioinnin.

Tasolle 2 hyväksyttiin puheenjohtajien kokouksessa seuraavat suomen- tai ruotsinkieliset lehdet/sarjat:

- Ajatus – filosofia (paneeli 20)
- Avain – suomalainen kirjallisuus ja näytelmäkirjallisuus (paneeli 22)

- Elore – kansatiede, etnologia ja folkloristiikka (paneeli 23)
- Folkmålstudier – suomenruotsin kielen tutkimus (paneeli 21)
- Hallinnon tutkimus – hallintotiede (paneeli 19)
- Historiallinen aikakauskirja – historia (paneeli 23)
- Historiallisia tutkimuksia – historia (paneeli 23)
- Historisk Tidskrift för Finland – historia (paneeli 23)
- Kasvatus – kasvatustiede (paneeli 18)
- Lakimies – oikeustiede (paneeli 19)
- Oikeus – oikeustiede (paneeli 19)
- Poliittikka – politiikan tutkimus (paneeli 19)
- Psykologia – psykologia (paneeli 18)
- Sananjalka – suomen kielen tutkimus (paneeli 21)
- Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland – humanistiset tieteet (paneeli 22)
- Sosiologia – sosiologia (paneeli 17)
- Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia tiede – humanistiset tieteet (paneeli 23)
- Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja – arkeologia, kansatiede ja taidehistoria (paneeli 23)
- Taidehistoriallisia tutkimuksia – taidehistoria (paneeli 22)
- Teologinen aikakauskirja – teologia (paneeli 20)
- Virittäjä - suomen kielen tutkimus (paneeli 21)
- Yhteiskuntapolitiikka – sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikka (paneeli 17)

Tasolle 2 hyväksyttiin seuraavat suomen- tai ruotsinkieliset kirjakustantajat:

- Gaudeamus – humanistiset ja yhteiskuntatieteet
- Suomalaisen kirjallisuuden seura – humanistiset tieteet
- Vastapaino – humanistiset ja yhteiskuntatieteet

Muutokset nykyiseen luokitukseen siis ovat, että neljän lehden/sarjan luokitusta laskettiin tasoluokasta 2 tasoluokkaan 1:

- Historiallinen arkisto – historia (paneeli 23)
- Kulttuurintutkimus – kulttuurintutkimus ja taiteen tutkimus (paneeli 23)
- Näyttämö ja tutkimus – teatterintutkimus (paneeli 22)
- Sukupuolentutkimus/Genusforskning (entinen Naistutkimus) – sukupuolentutkimus (paneeli 17)

ja yhden lehden/sarjan luokitusta nostettiin tasoluokasta 1 tasoluokkaan 2:

- Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland – humanistiset tieteet (paneeli 22)
- Julkaisufoorumin ohjausryhmälle oli ennen kokousta toimitettu vetoomukset Historiallinen arkisto - kirjasarjan ja Sukupuolentutkimus-lehden tasoluokan 2 säilyttämiseksi. Lisäksi ehdotussivun kautta oli esitetty Kulttuurintutkimus -lehden säilyttämistä tasolla 2.

Keskustelu:

- Julkaisufoorumille osoitettujen vetoomusten lisäksi ohjausryhmän jäsenet ovat saaneet suomen- ja ruotsinkielisten foorumien luokittelua koskevia yhteydenottoja.
- Vastuu suomen- ja ruotsinkielisten julkaisufoorumien luokittelusta tasoluokkaan 2 on annettu ihmistieteiden paneelien puheenjohtajille. Ohjausryhmän tulee luottaa siihen, että tässä prosessissa puheenjohtajat ovat tarkastelleet luokitusta laajana kokonaisuutena ja päätyneet vastuulliseen ja perusteltuun kaikkien eri ihmistieteiden paneelialojen näkökulmasta hyväksyttävään konsensusratkaisuun. Vetoomuksia voidaan esittää hyvinkin samankaltaisilla perusteilla monien foorumien sijoittamiseksi tasoluokkaan 2. Vaikka vetoomuksissa nostetaan esiin yksittäisiä foorumeita koskevia perusteltuja näkökohtia, tulee puheenjohtajien päätös hyväksyä tai hylätä kokonaisuutena.
- Toisaalta korostettiin, että vetoomukset, joita Julkaisufoorumille nyt on osoitettu tasoluokasta 2 tasoluokkaan 1 siirrettyjen foorumien puolesta, sisälsivät näiden foorumien säilyttämistä

tasoluokassa 2 koskevia huomionarvoisia perusteltuja. Tasoluokkaan 1 sijoitettu Historiallinen arkisto -antologiasarja noudattaa täsmälleen samoja vertaisarviointikäytäntöjä kuin tasoluokkaan 2 luokiteltu monografiasarja Historiallisia tutkimuksia. Molemmilla julkaisusarjoilla on sama tasoluokkaan 2 hyväksytty kustantaja. Vastaavasti Sukupuolentutkimus -lehden kohdalla korostuu aiheellinen huoli monitieteisten alojen ja foorumien asemasta luokituksessa.

- Vaikka historiantutkimuksella on vahva kansallinen fokus, tasoluokkaan 2 sijoittuu suhteellisen monta alan foorumia. Tieteenalojen tasapuolinen kohtelu voi edellyttää hankalia rajanvetoja yksittäisen alan foorumien luokittelussa tasoluokkiin 2 ja 1. Monitieteisten alojen tutkimusta voidaan julkaista useiden eri alojen johtavilla foorumeilla. Monitieteisyys ei ole julkaisukanavien arviointikriteeri, joten tämä ei voi olla yksittäisen foorumin kohdalla riittävä peruste kyseenalaistaa puheenjohtajien päätös. Monitieteisten alojen ja foorumien asemaa luokituksessa voi olla aiheellista arvioida uudelleen seuraavan päivityksen yhteydessä myös kriteerien näkökulmasta.
- Kiinnitettiin myös huomiota siihen, että Sananjalka -lehden luokitus tasolle 2 on kyseenalainen, koska suurin osa suomalaisten yliopistojen kirjoittajista julkaisusarjaan edustaa Turun yliopistoa. Edes tasoluokkaan 1 ei tulisi hyväksyä paikallisia julkaisukanavia, joiden kirjoittajista yli puolet edustaa samaa organisaatiota. Hyväksyttiin kuitenkin puheenjohtajien esitys, että tilannetta seurataan julkaisutietojen perusteella. Asiaan kiinnitetään erityistä huomiota kun tasoluokkia arvioidaan uudelleen seuraavassa päivitysarvioinnissa 2018. Vuoden 2014 päivitysarvioinnissa voidaan paneeleille toimittaa listat tasoluokan 1 foorumeista, joiden paikallisuus olisi kirjoittajien jakauman perusteella syytä tarkistaa.
- Tiina Onikki-Rantajääskö esitti Historiallinen arkisto ja Sukupuolentutkimus -sarjojen luokituksen säilyttämistä tasolla 2, joten järjestettiin äänestys. Historiallinen arkisto -sarjan tasoluokan 2 säilyttämistä puolsi kolme (3) ohjausryhmän jäsenistä, kun ihmistieteiden paneelien ehdotusta pudottaa sarja tasolle 1 puolsi seitsemän (7) ohjausryhmän jäsentä. Sukupuolentutkimus -lehden tasoluokan 2 säilyttämistä puolsi kaksi (2) ohjausryhmän jäsenistä, kun ihmistieteiden paneelien ehdotusta pudottaa sarja tasolle 1 puolsi kahdeksan (8) ohjausryhmän jäsentä.

Päätökset: Päätettiin hyväksyä äänestyksen jälkeen ihmistieteiden paneelien puheenjohtajien päätös suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokittelusta tasoluokkaan 2.

7. Kirjakustantajien luokittelu tasoluokkaan 3

Rahoitusmallityöryhmän raportissa ehdotettiin, että siirtymäkauden jälkeen vuodesta 2017 alkaen tason 3 julkaisuja painotettaisiin suuremmalla kertoimella kuin tason 2 julkaisuja. Ohjausryhmän huhtikuun kokouksessa todettiin, että pitää olla mahdollista julkaista myös tason 3 kokoomateosartikkeleita ja erillisteoksia. Päätettiin laatia kriteerit, joiden perusteella pieni kärkijoukko kansainvälisiä kirjakustantajia voidaan hyväksyä tasolle 3 paneelien puheenjohtajien konsensuspäätöksellä. Uudessa asetuksessa (Finlex A 3.7.2014/526) ei vielä tehdä eroa tasoluokkien 2 ja 3 välillä, mutta siinä ei myöskään oteta kantaa siirtymäkauden jälkeiseen malliin.

Julkaisufoorumissa on arvioitu kaikkiaan 2235 kirjakustantajaa, joista 130 tasolle 2, 1177 tasolle 1 ja 928 tasolle 0. Kirjakustantajien luokittelussa tasoluokkaan 3 voidaan soveltaa samoja kriteereitä kuin julkaisusarjojen luokittelussa:

Tasolle 3 voidaan luokitella n. 10 % tasoluokkaan 2 hyväksytyistä kirjakustantajista, joihin tasokkaimmat julkaisut valikoituvat laajan kilpailun ja vaativan vertaisarvioinnin seurauksena:

- Tutkimus edustaa alansa korkeinta tasoa ja sen vaikuttavuus on erittäin suuri
- Kattavat omaa tieteenalaansa laajasti, eivätkä rajoitu kapean erikoistematiikan käsittelyyn
- Kirjoittaja- ja lukijakunta on kansainvälistä ja toimituskunnissa toimivat alan johtavat tutkijat
- Julkaisemista näillä kirjakustantajilla arvostetaan alan kansainvälisessä tutkijayhteisössä erittäin korkealle

Paneelit tekevät ehdotukset tasolle 3 luokiteltavista kirjakustantajista ja paneelien puheenjohtajat vahvistavat luokituksen konsensuspäättöksellä.

Keskustelu:

- Esitettiin toivomus, että jatkossa Julkaisufoorumissa voitaisiin luokitella enemmän kirjasarjoja kuin kustantajia, vaikkakin se olisi hyvin työlästä. Kirjasarjojen laatua voidaan arvioida täsmällisemmin kuin kokonaisten suurten kustantamoiden.
- Ongelma on, että suuren työmäärän ohella kirjasarjojen tunnistaminen tuottaisi ongelmia, sillä harvalla niistä on ISSN-tunnus
- Kuten edellisessä kokouksessa todettiin, monografiat ja kokoomateokset ovat ihmistieteissä tutkimustulosten keskeinen julkaisumuoto, joten myös monografioita ja kokoomateosartikkeleita pitäisi periaatteessa pystyä julkaisemaan tason 3 julkaisukanavassa. Muuten luokitus asettaa ihmistieteiden edustajat lähtökohtaisesti epätasapuoliseen asemaan.
- Todettiin, että paneelien puheenjohtajat kykenevät varmasti valikoimaan kansainvälisten kirjakustantajien terävimmän kärjen tasolle 3 ilman ongelmia.

Päätökset: Hyväksyttiin yllämainitut kriteerit kirjakustantajien luokitteluun tasolle 3.

8. Yleistieteellisten julkaisusarjojen luokittelu

Julkaisusarjat jaettiin kevään aikana paneelien kesken niin, että kukin julkaisusarja esiintyy vain yhden paneelin luettelossa. Paneelit tekivät myös ehdotuksia yleistieteellisten julkaisusarjojen joukkoon. Tämän joukon osalta tasoluokituksesta päättävät paneelien puheenjohtajat konsensuspäättöksellä. Liitteenä (Liite 1 kohta 2) on luettelo yleistieteellisten joukkoon ehdotetuista julkaisusarjoista ja tieto eri paneelien tieteenalaan kuuluvaksi merkittyjen julkaisujen lukumäärästä vuosina 2011–2013.

Keskustelu: yleistieteellisten lehtien joukossa on selvästi monitieteisiä lehtiä, kuten Nature, Science, PNAS ja PlosOne. Osa tähän joukkoon ehdotetuista lehdistä on ainakin suomalaisen julkaisuprofiilinsa perusteella huomattavasti kapea-alaisempia. On perusteltua, että mikäli yli puolet lehdessä ilmestyneistä suomalaisista julkaisuista on merkitty yliopistojen tiedonkeruussa yhden paneelin alaan kuuluville tutkimusaloille, voidaan lehti asettaa ko. paneelin arvioitavaksi. Muussa tapauksessa lehti voidaan arvioida yleistieteellisten lehtien joukossa paneelissa 24.

Päätökset: Päätettiin, että yleistieteellisten lehtien joukkoon ehdotettu kanava, jossa ilmestyneistä suomalaisista julkaisuista yli puolet on yliopistojen tiedonkeruussa merkitty yksittäisen paneelin alaan kuuluville tieteenaloille, arvioidaan kyseisessä paneelissa.

9. Julkaisufoorumin toimintasuunnitelma vuodelle 2015

Sihteeristö on valmistanut Julkaisufoorumille toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2015 (Liite 1 kohta 3). Toimintasuunnitelmissa huomioidaan jatkossa TSV:n strategiset tavoitteet vuosille 2014–2018. Tärkein muutosesitys on toisen suunnittelijan palkkaaminen vuoden 2015 alusta toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen.

Keskustelu:

- Huomautettiin, ettei vertaisarviointitunnus kuulu ministeriön kanssa sovittuihin Julkaisufoorumin alkuperäisiin perustehtäviin. Paremmiin tunnuksiin liittyvä työ lukeutuisi tukitehtäviin, jolloin päävastuu olisi TSV:llä.
- Todettiin kuitenkin, että vertaisarviointitunnus on Julkaisufoorumin toiminnasta lähtöisin syntynyt konkreettinen kotimaisen julkaisutoiminnan laatua edistävä toimenpide.
- Vertaisarviointitunnus on myös TSV:n strategiassa, ja sen ylläpidosta keskustellaan ministeriön kanssa.

Päätökset: Hyväksyttiin Julkaisufoorumin toimintasuunnitelma vuodelle 2015 sihteeristön ehdotuksen mukaisesti.

10. Julkaisuforumiseminaari

Edellisessä kokouksessa päätettiin aloittaa TSV:n, UNIFI:n ja OKM:n yhteisen Julkaisuforumi-luokitusta koskevan tiedotusluontoisen seminaarin valmistelu.

- Todettiin, että seminaarin on suunnattu tiedeyhteisön ja tiedehallinnon edustajille, ja tilaisuuteen toivotaan myös ohjausryhmän ja paneelien edustusta.

Päätökset: Päätettiin järjestää seminaari ma 2.2.2015 klo 11–15 Tieteiden talolla salissa 104. Sihteeristö valmistelee ohjelmaluonnoksen seuraavaan kokoukseen.

11. Tieteellisen julkaisutoiminnan rahoitus

Joulukuun 2013 kokouksessa sovittiin, että käydään sopivana ajankohtana keskustelua tieteellisen julkaisutoiminnan rahoituksesta, esim. kirjakustantajien ja OA-lehtien kirjoittajamaksuista. Jyrki Ilva pohjusti keskustelua esittelemällä kansainvälisten ja kansallisten toimijoiden OA-käytänteitä (linkki esitykseen: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014090944549>).

Keskustelu:

- Rahoitus hajautunut ja on epäselvää mitä kautta kotimaisen tiedejulkaisuemisen rahoitusrakennetta voitaisiin edistää. Olisi tarpeen selvittää kokonaisuutta. TSV:n kysely tiedekustantajille voi tuottaa tarvittavaa tietoa tiedejulkaisemisen rahoituspohjan kehittämistä varten.
- Isot kustantamot eivät luovu voitoistaan vapaaehtoisesti, ne vain keksivät uusia tapoja ansaita julkaisutoiminnalla. Etenkin ulkomailta seurat ovat myyneet perinteisiä lehtiään kaupallisille kustantajille. Osaltaan myös Julkaisufoorumin kaltaiset luokitukset pönkittävät tahtomattaan kustantajien asemaa.
- Tilausmaksuihin tai kirjojen ostamiseen perustuva rahoitusmalli alkaa olla aikansa elänyt. Vaarana on, että kirjoittajamaksupohjainen OA muodostuu entistäkin kalliimmaksi ratkaisuksi.

Kustantajat jo lähestyvät kirjastoja tarjouksilla, että nämä maksaisivat tutkijan puolesta jonkun summan.

- Rahastokonsortio olisi tärkeä tapa edistää julkaisutoimintaa. Tutkijat ovat epätasa-arvoisessa tilanteessa, koska vain osa on esimerkiksi akatemian rahoituksen piirissä, joka tukee kirjoittajamaksuja. Julkaisuavustuksen edellytyksenä seuroilla on oltava oma rahoitusosuus, mutta mistä jatkossa saadaan? Jonkin verran saadaan tilausmaksuja paperilehdistä, mutta hiljalleen paperilehden tilaus on hiipumassa.
- Tieteellisten kirjojen osalta on kiinnostava Knowledge Unlatched-malli, jossa kirjastokonsortiot ostavat teoksia avoimesti saataviksi.
- On myös ns. platinamalli, tutkijoiden pyrkimys ottaa julkaisukenttä takaisin haltuunsa, mutta yksinomaan tutkijoiden vapaaehtoistyöhön perustuvana tämä ratkaisu on toimijoille raskas.
- Rinnakkaistallennus on tärkeä väylä edistää avointa saatavuutta, mutta johtaa myös ongelmalliseen tilanteeseen, jossa samasta julkaisusta voi olla saatavilla useita eriaikaisia ja -laatuisia versioita. Lehtien ja kustantajien rinnakkaistallennuspolitiikka vaihtelee, tämän voi tarkistaa myös Julkaisufoorumin hakusivulla.
- Tutkimusrahoittajien avointa saatavuutta koskevat vaatimukset ja suositukset ovat tärkeitä. Suomen Akatemian suositukset ovat vain suosituksia koska kaikilla organisaatioilla ei ole riittäviä rinnakkaistallennusinfrastruktuureja valmiina.
- Julkaisufoorumi-luokituksen tasoille 1-3 saaneista julkaisusarjoista 56 % sallii jonkinasteisen rinnakkaistallennuksen (Sherpa/Romeo-koodit Green, Blue ja Yellow). Rinnakkaistallennuksen sallivien julkaisusarjojen osuus kasvaa tasoluokan mukaan: taso 1: 50 %; taso 2: 80 %; taso 3: 89 %. Tosiasiassa rinnakkaistallennuksen sallivien foorumien osuus voi olla vielä suurempi, koska Sherpa/Romeo-koodisto kattaa vasta 54 % tasoluokkien 1-3 julkaisusarjoista.
- Tärkeä kysymys on mitä avoimilla lehdillä saa tehdä. Isojen tekstimassojen hyödyntäminen tiedonlouhinnassa tarjoaa uusia mahdollisuuksia tutkijoille, mutta kustantajilla on pelko tekstien kopioinnista.
- Voisiko tieteellisten seurojen kansainvälinen yhteistyö olla tapa edistää avointa saatavuutta tiedeyhteisön näkökulmasta kestäväällä tavalla?

12. Seuraavan kokouksen ajankohta

Julkaisufoorumin ohjausryhmä kokoontuu seuraava kerran ti 16.12.2014 klo 11–14 Tieteiden talolla.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.07.

Toimeksi saaneena,
Janne Pölönen
Suunnittelija, Julkaisufoorumi
Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491
Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki

LIITE 1

LIITTEEN SISÄLLYSLUETTELO

1. JULKAISUFOORUMI-LUOKITUS YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLISSA 2015 ALKAEN
2. YLEISTIETEELLISTEN JULKAISUSARJOJEN LUOKITTELU
3. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2015

1. JULKAISUFOORUMI-LUOKITUS YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLISSA 2015 ALKAEN

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta on julkaistu 3.7. Finlexissä (526/2014). Asetuksen liitteessä 1 määritetään tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset.

Laskentakriteerin ”Julkaisujen lukumäärä” perusteella jaetaan 13 % perusrahoituksesta, ja julkaisumäärän laskennassa julkaisuja painotetaan julkaisutyypin ja Julkaisufoorumin tasoluokan mukaan seuraavasti:

- 1) Julkaisutiedonkeruun luokka A painotetaan Tieteellisten seurain valtuuskunnan julkaisufoorumin tasoluokituksen mukaisesti siten, että tasoluokan 0 julkaisut painotetaan kertoimella 1, tasoluokan 1 julkaisut painotetaan kertoimella 1,5 ja tasoluokan 2 ja 3 julkaisut kertoimella 3.
- 2) Julkaisutiedonkeruun luokat B painotetaan kertoimella 0,1.
- 3) Julkaisutiedonkeruun luokka C1 painotetaan julkaisufoorumin tasoluokituksen mukaisesti siten, että tasoluokan 0 julkaisut painotetaan kertoimella 4, tasoluokan 1 julkaisut painotetaan kertoimella 6 ja tasoluokan 2 ja 3 julkaisut kertoimella 12.
- 4) Julkaisutiedonkeruun luokka C2 painotetaan kertoimella 0,4.
- 5) Julkaisutiedonkeruun luokat D1-D4 painotetaan kertoimella 0,1.
- 6) Julkaisutiedonkeruun luokka D5 painotetaan kertoimella 0,4.
- 7) Julkaisutiedonkeruun luokka E1 painotetaan kertoimella 0,1.
- 8) Julkaisutiedonkeruun luokka E2 painotetaan kertoimella 0,4.

Kukin yliopisto raportoi vuosittain OKM:lle edellä mainittuihin julkaisutiedonkeruun luokkiin kuuluvat julkaisut, joiden tekijä on palvelussuhteessa yliopistoon tai kuuluu muutoin yliopistoyhteisöön tai joiden tekemisen yliopisto on toiminnallaan mahdollistanut. Tämä tarkoittaa, että yhteisjulkaisut, joissa on tekijöitä useammasta eri yliopistosta, lasketaan rahoitusmallissa useaan kertaan ilman ositusta. Rahoitusperusteena käytetään kolmen vuoden keskiarvoa.

Sekä julkaisujen lukumäärä eri julkaisutyypin- ja Julkaisufoorumi-luokissa että julkaisujen perusteella jaettavan rahoituksen määrä vaihtelee vuosittain. Alla olevassa taulukossa on esitetty käytettävissä olevien kolmen vuoden (2011–2013) julkaisujen perusteella arvio julkaisujen painoarvoista sillä oletuksella, että yliopistojen perusrahoituksen määrä olisi 1,65 mrd euroa, jolloin julkaisujen perusteella (13 %) jaettavaksi tulisi 214,5 milj. euroa. Yliopistot ovat raportoineet vuosina 2011–2013 yhteensä 109197 julkaisutyypiluokkiin A-E kuuluvaa julkaisua, mistä kolmen vuoden keskiarvoksi saadaan 36400 julkaisua. Kun julkaisut painotetaan julkaisutyypin ja julkaisufoorumi-luokan mukaisesti, saadaan julkaisujen laskennalliseksi lukumääräksi 51871 (julkaisupisteet). Kun 214,5 milj. euroa jaetaan julkaisupisteillä, saadaan yhden julkaisupisteen arvoksi 4135,3 euroa. Kuhunkin julkaisutyypin- ja Julkaisufoorumi-luokkaan kuuluvien julkaisujen perusteella jaettava rahamäärä saadaan kertomalla julkaisupisteen arvo julkaisupisteiden lukumäärällä (esim. A1 Jufo-taso 3: $4135,3 \cdot 8773 = 41775519$ euroa). Vastaavasti yksittäisen julkaisun arvo rahoitusmallissa saadaan kertomalla julkaisupisteen arvo julkaisutyypin ja Julkaisufoorumi-luokan mukaisella painokertoimella (esim. A1 Jufo-taso 3: $4135,3 \cdot 3 = 14285$ euroa).

Julkaisujen painoarvo julkaisutyypin ja Julkaisufoorumi-luokan mukaan

Julkaisutyyppi	Jufo- taso	Paino- kerroin	Julkai- suja	Julkaisu pisteitä	Rahoi- tus (milj. €)	Rahoi- tus (%)	Julkai- su (€)
A1 Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	3	3	2924	8773	36,3	16,9 %	12406
A1 Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	2	3	4931	14794	61,2	28,5 %	12406
A1 Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	1	1,5	6709	10064	41,6	19,4 %	6203
A1 Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	0	1	635	635	2,6	1,2 %	4135
A2 Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	3	3	71	213	0,9	0,4 %	12406
A2 Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	2	3	168	503	2,1	1,0 %	12406
A2 Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	1	1,5	502	753	3,1	1,5 %	6203
A2 Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	0	1	56	56	0,2	0,1 %	4135
A3 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa	3	3	1	3	0,0	0,0 %	12406
A3 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa	2	3	1223	3670	15,2	7,1 %	12406
A3 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa	1	1,5	1236	1854	7,7	3,6 %	6203
A3 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa	0	1	761	761	3,1	1,5 %	4135
A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa	3	3	9	28	0,1	0,1 %	12406
A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa	2	3	87	261	1,1	0,5 %	12406
A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa	1	1,5	1876	2814	11,6	5,4 %	6203
A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa	0	1	2512	2512	10,4	4,8 %	4135
C1 Kustannettu tieteellinen erillisteos	2	12	90	1084	4,5	2,1 %	49623
C1 Kustannettu tieteellinen erillisteos	1	6	125	750	3,1	1,4 %	24812
C1 Kustannettu tieteellinen erillisteos	0	4	202	807	3,3	1,6 %	16541
B1 Kirjoitus tieteellisessä aikakauslehdessä		0,1	2333	233	1,0	0,4 %	414
B2 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa		0,1	1514	151	0,6	0,3 %	414
B3 Vertaisarvioimaton artikkeli konferenssijulkaisussa		0,1	1113	111	0,5	0,2 %	414
C2 Toimitettu kirja, kokoomateos, konferenssijulkaisu		0,4	661	264	1,1	0,5 %	1654
D1 Artikkelit ammattilehdessä		0,1	1738	174	0,7	0,3 %	414
D2 Artikkelit ammatillisessa kokoomateoksessa		0,1	993	99	0,4	0,2 %	414
D3 Artikkelit ammatillisessa konferenssijulkaisussa		0,1	115	12	0,0	0,0 %	414
D4 Julkaistu kehittämis- tai tutkimusraportti/selvitys		0,1	844	84	0,3	0,2 %	414
D5 Ammatillinen kirja		0,4	252	101	0,4	0,2 %	1654
E1 Yleistajuinen artikkeli, sanomalehtiartikkeli		0,1	2597	260	1,1	0,5 %	414
E2 Yleistajuinen monografia		0,4	121	49	0,2	0,1 %	1654
Kaikki yhteensä			36400	51871	214,5	100 %	

A) Julkaisufoorumi-luokituksen soveltaminen yliopistojen julkaisuihin

Alla olevassa kaaviossa on esitetty Julkaisufoorumi-luokituksen soveltamisen periaate. Kullakin rivillä € osoittaa vuoden, jonka rahoitusta lasketaan, = osoittaa vuoden jolloin rahoitus lasketaan, ja + osoittaa niiden julkaisujen julkaisuvuoden, joiden perusteella lasketaan kolmen vuoden keskiarvo. Esimerkiksi vuoden 2017 rahoitus lasketaan vuonna 2016, jolloin kolmen vuoden keskiarvo lasketaan julkaisujen perusteella, joiden julkaisuvuosi on 2013, 2014 ja 2015. Julkaisuille, joiden julkaisuvuosi on 2011-2014, Julkaisufoorumin mukaisen tasoluokan määrää nykyinen, vuoden 2014 loppuun voimassa oleva luokitus. Vastaavasti vuonna 2014 päivitettävä ja vuoden 2015 alusta voimaan astuva Julkaisufoorumi-luokitus määrittää Julkaisufoorumin mukaiset tasoluokan julkaisuille, joiden julkaisuvuosi on 2015-2018.

Julkaisufoorumi-luokituksen soveltaminen yliopistojen julkaisuihin

Sopimuskaudet ja julkaisuvuosi											
2013-2016				2017-2020				2021-2024			
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
+	+	=	€								
+	+	+	=	€							
	+	+	+	=	€						
		+	+	+	=	€					
			+	+	+	=	€				
				+	+	+	=	€			
					+	+	+	=	€		
						+	+	+	=	€	
							+	+	+	=	€
								+	+	+	=
2013	2014*	2015	2016	2017	2018*	2019	2020	2021	2022*	2023	2024
2011-2014		2015-2018				2019-2022				2023-2026	

Julkaisufoorumin päivitysjaksot

* = päivitysarvioinnin toteutus, uusi luokitus käyttöön seuraavan vuoden alusta

2. YLEISTIETEELLISTEN JULKAISUSARJOJEN LUOKITTELU

Alla on luettelo yleistieteellisten joukkoon ehdotetuista julkaisusarjoista ja tieto eri paneelien tieteenalaan kuuluvaksi merkittyjen julkaisujen lukumäärästä vuosina 2011–2013. Esim. Nature, PlosOne, PNAS ja Science ovat aidosti monitieteisiä lehtiä, joissa julkaistaan laajasti etenkin luonnon- ja lääketieteen paneelien alaan kuuluvia julkaisuja. Joissain yleistieteellisten paneeliin 24 ehdotetuista julkaisusarjoista (ACS Nano, Advanced Materials, Nano Letters) valtaosa suomalaisista julkaisuista on merkitty fysiikkaan. Voi siis ainakin kysyä, tulisiko nämä kanavat arvioida fysiikan paneelissa?

Level	Name	Ehdotus	Paneelit, joiden alaan kuuluvia julkaisuja lehdissä on julkaistu 2011-13																				VOL	%	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			21
																								20015	100 %
3	ACS NANO	24			24	2			2	2	3	2			1									820	4,1 %
1	ACTA SCIENTIARUM-TECHNOLOGY	24																						50	0,2 %
3	ADVANCED FUNCTIONAL MATERIALS	24			5	2				1		3												479	2,4 %
3	ADVANCED MATERIALS	24	1	1	21	2				2	1	2												733	3,7 %
1	CRITICAL REVIEW	24																						20	0,1 %
3	EVOLUTION AND HUMAN BEHAVIOR	24						1											1	1				47	0,2 %
1	EXCLI JOURNAL	24																						18	0,1 %
1	INTERCIENCIA	24																						125	0,6 %
3	NANO LETTERS	24			22	1			1	1														844	4,2 %
3	NANOTECHNOLOGY	24	1	17	3					7	2	1												1176	5,9 %
3	NATURE	24	5	20	1	1	6	4			13	6	8	3										1159	5,8 %
2	NATURE COMMUNICATIONS	24			15	2		5	2	1	5													283	1,4 %
3	NATURE MATERIALS	24			3																			133	0,7 %
3	NATURE METHODS	24		3				4			8													150	0,7 %
3	NATURE NANOTECHNOLOGY	24			3						1													122	0,6 %
1	NIHON REOROJI GAKKAISHI	24																						29	0,1 %
2	PHILOSOPHICAL TRANSACTIONS OF THE ROYAL SOCIETY	24	2		2																			296	1,5 %
2	PLOS ONE	24	12	32	24	6	9	126	13	2	4	3	33	70	94	95	17	3	5	27				7728	38,6 %
3	Proceedings of the National Academy of Sciences	24	4	5	16		3	15	27			1	29	1	2	3	2							3804	19,0 %
2	PROCEEDINGS OF THE ROYAL SOCIETY A: MATHEMATICAL PHYSICAL ENGINEERING	24	1		1																			189	0,9 %
2	RISK ANALYSIS	24						2																138	0,7 %
3	SCIENCE	24	1	13	1	6	10	8			7	1	1				1	2		1				1100	5,5 %
1	SOUTH AFRICAN JOURNAL OF SCIENCE	24			2																			64	0,3 %
1	THE SCIENTIFIC WORLD JOURNAL	24							2			2	1		1	1			1					174	0,9 %
1	European Journal of Scientific Research	24						1	1						1	1								75	0,4 %
1	Science Progress	24						1				1												17	0,1 %
1	Scientific Reports	24		1	19	1	1	5	3		3	8	1											123	0,6 %
1	PeerJ	24							1															119	0,6 %

3. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2015

I PERUSTIEDOT JA TOIMINNAN ANALYYSI

Yksikkö Julkaisufoorumi
Yksikön perustehtävät Julkaisufoorumin päätehtävä on tuottaa tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva järjestelmä, joka perustuu tiedeyhteisön itsensä suorittamaan kaikki tieteenalat kattavaan tieteellisten julkaisukanavien tasoluokituksen. Vuodesta 2015 lähtien Julkaisufigoorumi-luokitusta käytetään tieteellisten julkaisujen laadun indikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoitusmallin julkaisut- rahoitustekijässä, jonka perusteella yliopistot saavat 13 % perusrahoituksesta (A 3.7.2014/526).
Perustehtävä 1: Ohjausryhmän ja paneelien työn valmistelu ja koordinointi Julkaisukanavien arviointi tapahtuu 23 tieteenaloittaisessa arviointipaneelissa, joissa on yli 200 asiantuntijajäsentä yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Julkaisufigoorumin ylläpitosuunnitelman mukaisesti paneelit suorittavat neljä kertaa vuodessa täydennysarviointia, jossa lisätään uusia kanavia perustasolle 1. Kaikkien tasoluokkien (1-3) päivitysarviointi tapahtuu jatkossa neljän vuoden välein. Paneelien asettamisesta, arviointityön valvonnasta sekä luokituksen kehittämistä ja käytön ohjeistuksesta vastaa TSV:n hallituksen nimittämä ohjausryhmä, jossa on TSV:n, OKM:n, UNIFI:n, SA:n, SYN:n, KK:n, CSC:n ja päätieteenalojen edustajia. Ohjausryhmä kokoontuu tarpeen mukaan 1-4 kertaa vuodessa.
Perustehtävä 2: Julkaisukanavien luettelointi ja tasoluokituksen julkaiseminen Julkaisufoorumin asiantuntijapaneelit ovat arvioineet vuosina 2011-2014 kaikkiaan 29 162 julkaisusarjaa, konferenssia ja kirjakustantajaa. Julkaisukanavat ja tasoluokat luetteloidaan tietokantaan, jonka tietoteknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa CSC – tieteen tietotekniikan keskus. Julkaisukanavia koskevien bibliografisten ja bibliometrinen tietojen pitäminen ajan tasalla tapahtuu yhteistyössä CSC:n kanssa: CSC huolehtii pääasiassa tietojen mekaanisesta, TSV manuaalisesta tarkistamisesta ja päivittämisestä. Tietokannan tietoja käyttävät sekä paneelit arviointisivuston kautta, että tutkimusorganisaatiot ja tutkijat Julkaisufigoorumin verkkosivuston kautta. Jatkossa tietokanta kytketään suoraan korkeakoulujen tietojärjestelmiin.
Perustehtävä 3: Yliopistojen julkaisujen julkaisukanavien tunnistaminen Yliopistot raportoivat vuosittain OKM:lle noin 25 000 tieteellistä vertaisarvioitua julkaisuja. Julkaisujen Julkaisufigoorumi-luokan määrittäminen edellyttää julkaisukanavien tunnistamista, joka tapahtuu yhteistyössä CSC:n kanssa. Pääasiassa TSV tarkistaa manuaalisesti julkaisut, joiden julkaisukanavaa CSC ei ole voinut tunnistaa mekaanisesti viitetietojen perusteella (n 25 % raportoiduista julkaisuista). Samalla luetteloidaan tietokantaan täydennysarviointia varten foorumit, joita ei aiemmin ole arvioitu. Julkaisufigoorumi-luokalla ja julkaisukanavan tunnisteella (Jufoid) ja tasoluokalla rikastettuja yliopistojen julkaisutietoja julkaistaan opetushallinnon Vipunen-tilastopalvelussa ja Kansalliskirjaston Juuli-julkaisutietoportaalissa.
Perustehtävä 4: Julkaisufigoorumin tietoteknisten palveluiden kehittäminen Julkaisufoorumin tietoteknisiä palveluita kehitetään ja ylläpidetään TSV:n ja CSC:n yhteistyönä. CSC vastaa julkaisukanavatietokannan ja paneelien käyttöön valmistetun arviointisivuston, TSV Julkaisufigoorumin verkkosivujen tietoteknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta. Kehittämistyötä jatketaan tarpeen mukaan projektiluontoisesti.
Muut päätehtävää tukevat toiminnot Perustehtäviä tukevia toimintoja ovat tutkimusorganisaatioille ja tiedeyhteisölle suunnattu Julkaisufigoorumia koskeva tiedotus, koulutus ja opastus, jota tehdään verkossa ja painetussa mediassa, tilaisuuksissa ja tapahtumissa, sekä asiakaspalveluna puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Julkaisufigoorumi osallistuu aktiivisesti työryhmiin ja selvityksiin, joiden tavoitteena on yhtäältä kotimaisten tiedejulkaisujen sekä tiedehallinnon käyttämien julkaisutietojen laadun kehittäminen, toisaalta tiedepoliittista päätöksentekoa tukeva tieteellisen julkaisutoiminnan

seuranta sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden arviointi. Julkaisufoorumilla on myös tiivistä yhteistyötä Norjan ja Tanskan vastaavien järjestelmien kanssa.

OKM:n tiedonkeruussa yliopistojen julkaisuissa on todettu tulkinvaraisuutta vertaisarvioitujen julkaisujen määrittelyssä saman yhteisjulkaisun kirjoittajien, sekä samaan kokoomateokseen artikkeleita kirjoittaneiden välillä. TSV on lähtenyt aktiivisesti edistämään kotimaisen tiedejulkaisemisen vertaisarvioinnin käytäntöjä ja läpinäkyvyyttä rekisteröimällä tunnuksen, jolla kotimaiset tiedekustantajat voivat merkitä tieteellisen laadunarvioinnin läpikäyneet artikkelit ja kirjat. Tunnus tukee myös TENK:n toimintaa. Tunnuksen kehittämisestä vastaa ohjausryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa 1-4 kertaa vuodessa. Ohjausryhmän kokousten valmistelusta, tiedekustantajien hakemusten käsittelystä ja tunnuksen verkkosivujen ylläpidosta vastaavat Julkaisufoorumi ja TSV:n julkaisupalvelut.

Yksikön vahvuudet, kehittämistarpeet, tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat

Vahvuudet

- Julkaisufoorumi-luokitus on yliopistolain perusteella osa rahoitusmallia ja toiminta on vakiintumassa osaksi tiedepoliittista ohjausjärjestelmää.
- TSV on strategiassaan sitoutunut Julkaisufoorumin pitkäjänteiseen kehittämiseen, ja hallitus on asettanut julkaisutoiminnan standardien ja laadun kehittämisen yhdeksi painopisteeksi.
- Julkaisufoorumi muodostaa ohjausryhmän ja yli 200:n asiantuntijapanelistin kaikki tieteenalat kattavan verkoston, johon on kertynyt tieteellistä julkaisutoimintaa ja sen arviointia koskevaa kokemusta ja asiantuntemusta.

Kehittämistarpeet

- Luokitusta on kehitettävä ja päivitettävä niin, että se tunnistaa johtavat julkaisukanavat mahdollisimman uskottavasti, kattavasti ja tieteenalojen julkaisukäytännöt huomioiden.
- Julkaisukanavien luettelointia ja tietokantaa on kehitettävä niin, että arviointityön ja käytön edellyttämä tietopohja on mahdollisimman ajantasainen ja luotettava.
- Julkaisufoorumi-luokitusta ja vertaisarviointitunnusta koskevaa viestintää ja koulutusta on tarvetta kehittää ja lisätä niin tutkimusorganisaatioille, tutkijoille ja muille yleisöille.
- Yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa tulee lisätä, esim. keräämällä paneelien arviointityön tueksi tietoa tutkijoiden arvostuksista nykyistä laajemmin arviointisivuston kautta (joukkouttaminen).
- Julkaisukanavatietokanta tulee kytkeä yliopistojen järjestelmiin osana virtana tapahtuvaa julkaisutiedonkeruuta, johon myös täydennysarvioinnit mukautetaan.
- Pohjoismaiden kesken tehtävää yhteistyötä on lisättävä kriteerien ja luokitusten vertailukelpoisuuden lisäämiseksi ja julkaisukanavatietojen jakamiseksi järjestelmien kesken.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

- Tiedeyhteisölle hyödyllisten julkaisukanavia koskevien tietojen tuottaminen: esim. avoin saatavuus ja rinnakkaistallennusta koskeva politiikka, epäilyt hyvien tieteellisten käytäntöjen vastaisesta toiminnasta, hyvät hakutoiminnot.
- Julkaisufoorumin paneeliverkoston asiantuntemuksen laajempi hyödyntäminen tiedejulkaisemista ja tieteellisten julkaisujen arviointia koskevissa kysymyksissä (kyselyt, selvitykset, lausunnot, asiantuntijatehtävät).
- Tieteellistä julkaisutoimintaa koskevan tiedon tuottaminen ja välittäminen niin tiedepoliittisen päätöksenteon tueksi kuin tietoisuuden lisäämiseksi tiedeyhteisön sisällä.
- Tieteellisen vertaisarvioitun tutkimuksen tunnettuuden lisääminen ja aseman parantaminen päätöksentekijöiden ja suuren yleisön keskuudessa.
- Julkaisufoorumi-luokituksen käytön laajentaminen OKM:n julkaisutiedonkeruun myötä valtion tutkimuslaitoksiin, yliopistollisiin keskussairaaloihin, sairaanhoitopiireihin ja muihin tutkimusorganisaatioihin.
- Kansainvälinen yhteistyö vastaavia tutkimuksen arviointijärjestelmiä käyttävien tai suunnittelevien maiden ja organisaatioiden kanssa.

Uhat

- TSV:n ja paneelien toteuttaman luokituksen uskottavuuden ja luotettavuuden kyseenalaistuminen suhteessa eri alojen tiedeyhteisöihin, tutkimusorganisaatioihin ja tiedehallintoon.

- Julkaisufoorumi-luokitusta käytetään tutkimusorganisaatioissa yksittäisten tutkijoiden rekrytoinnin ja/tai palkitsemisen mekaanisena perusteena vastoin tiedeyhteisön mielipidettä.
- Tavoitteeksi asetettu tutkimuksen laatua kannustava ohjausvaikutus ei toteudu toivotulla tavalla, ja/tai luokituksella todetaan olevan merkittäviä ei-toivottuja vaikutuksia julkaisutoimintaan.
- Tiedepolitiikassa tapahtuu muutos, joka suosii muuta kuin suoritusperusteista rahoitusta, tai tutkimuksen laatua halutaan arvioida joillain toisilla menetelmillä tai indikaattoreilla.
- Julkaisufoorumille osoitetut resurssit eivät riitä perustehtävien toteuttamiseen, tai Julkaisufoorumin rahoitus lakkautetaan.

II YKSIKÖKOHTAISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

II A: Yksikkökohtaiset tavoitteet ja mittarit

Ohje: Määritellä yksiköllenne 2-4 sellaista konkreettista tavoitetta, jotka tukevat ja edistävät TSV:n tavoitteiden toteutumista. Voitte valita esim. yhden tavoitteen kutakin TSV:n tavoitetta kohden tai valita TSV:n tavoitteista sen, joka erityisesti koskee yksikönne toimintaa ja määritellä siihen sopivat omat tavoitteet. Tavoite voi olla sellainen, että se on saavutettavissa oikeilla toimenpiteillä jo vuoden 2015 aikana, mutta sen saavuttaminen voi kestää myös pidempään. Kertokaa mikä on tavoitteen toteutumisen realistinen aikataulu.

Yksikön tavoitteet ja tavoiteaikataulu

Julkaisufoorumin tavoite on edistää suomalaisen tieteellisen julkaisutoiminnan laatua ja vaikuttavuutta, mikä tukee TSV:n strategista tavoitetta 3: Tiedeyhteisö monipuolisena, avoimena ja laadukkaana julkaisijana. Tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus edistää julkaisutoiminnan laatua ja näkyvyyttä kannustamalla tutkijoita julkaisemaan parhaat tutkimuksensa tiedeyhteisön tunnustamalla ja johtavilla tieteellisillä foorumeilla. Luokituksen tasoluokkiin 1 ja 2 hyväksytään sekä suomen- ja ruotsinkielisiä että vieraskielisiä foorumeita, mikä tukee kotimaisen tiedejulkaisemisen jatkuvuutta. Määrittämällä tieteellisen julkaisukanavan ja vertaisarvioinnin standardeja Julkaisufoorumi myös kannustaa kotimaisia tiedekustantajia kehittämään toimintaansa kansainvälisten standardien mukaisesti.

Tavoite 1: Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus

Julkaisufoorumin tärkein tavoite on tasoluokituksen pitkäjänteinen kehittäminen ja ylläpito. Luokituksen kehittämisen tärkeimpiä haasteita ovat luokituksen uskottavuus sekä eri tieteen- ja tutkimusalojen tasapuolinen kohtelu. Tasoluokituksen tulee kattaa suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta olennaiset tieteelliset julkaisukanavat kaikilla tieteenaloilla ja sen tulee olla riittävän erottelukykyinen ja vertailukelpoinen niin kotimaisen kuin ulkomaisen tieteellisen julkaisutoiminnan osalta. Tiedejulkaisemisen kenttä muuttuu jatkuvasti, joten tasoluokitusta on täydennettävä ja päivitettävä säännöllisesti. Julkaisufoorumin käyttökelpoisuus edellyttää, että myös julkaisukanavia koskevat bibliografiset ja bibliometriset tiedot ovat oikein ja ajan tasalla.

Tavoite 2: Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen

Julkaisufoorumin ja TSV:n julkaisupalvelujen yhteinen tavoite vuonna 2015 on vakiinnuttaa vuonna 2014 rekisteröitävä ja julkaistava vertaisarviointitunnus kotimaisten tiedekustantajien mahdollisimman laajaan käyttöön.

Tavoite 3: Siirtyminen jatkuvana virtana tapahtuvaan täydennysarviointiin

OKM:n julkaisutiedonkeruussa ollaan siirtymässä malliin, jossa korkeakoulut raportoivat julkaisujaan ministeriölle CSC:n ylläpitämään tietojärjestelmään jatkuvana virtana. Yhteistyössä CSC:n kanssa mukautetaan julkaisukanavatietokanta ja arviointisivusto niin, että vuonna 2015 voidaan siirtyä luokittamattomien foorumien täydennysarviointiin jatkuvana virtana.

Ohje: Miettikää, millaisilla määrällisillä ja / tai laadullisilla mittareilla tavoitteittenne toteutumista voisi seurata. Kysykää itseltänne, mistä tiedän, että tavoite on toteutunut.

Mittarit

Tavoite 1: Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus

- Luokituksen uskottavuutta ja toimivuutta voidaan arvioida vertaamalla Norjan ja Tanskan vastaaviin luokituksiin, sekä vertaamalla eri alojen tasoluokituksia lehdille laskettuihin vaikuttavuuskertoimiin.
- Luokituksen erottelukykyisyyttä voidaan arvioida Web of Science ja Scopus –tietokantojen kattamien alojen osalta vertaamalla eri tasoluokkiin luokitelluissa kanavissa ilmestyvien suomalaisten julkaisujen saavuttamia viittauskertymiä.
- Luokituksen ohjausvaikutusta voidaan arvioida Web of Science ja Scopus –tietokantojen kattamien alojen osalta seuraamalla suomalaisten julkaisujen viittauksilla mitattavaa vaikuttavuutta.
- Luokituksen tasapuolisuutta ja kattavuutta, sekä toivottuja ja ei-toivottuja vaikutuksia julkaisuutoimintaan, voidaan arvioida yliopistojen miniteriölle vuosittain raportoimien julkaisutietojen perusteella.
- Luokituksen käyttöä Julkaisufoorumin verkkosivujen kautta voidaan seurata Google-Analytics ohjelmalla.

Tavoite 2: Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen

- Onnistumista voidaan seurata tunnusta käyttävien kirjakustantajien ja julkaisusarjojen määrän sekä tunnuksen käytöstä saadun palautteen perusteella.

II B: Yksikön tavoitekohtaiset toimenpiteet

Ohje: Miettikää, millaisilla toimenpiteillä pääsette yksikölle asettamiinne tavoitteisiin ja mitä resursseja, osaamista, työkaluja tms. sekä yhteistyötä muiden kanssa toimenpiteen toteuttaminen edellyttää Laittakaa toimenpiteet tärkeysjärjestykseen ja kuvatkaa ne alla olevaan "laatikostoon". Lisää kopioimalla oma laatikosto jokaiselle toimenpiteelle.

<p>Toimenpiteen kuvaus</p> <p>Vuonna 2011 valmistunutta Julkaisufoorumi-luokitusta päivitetään ensimmäisen kerran 2014. Rahoitusmallityöryhmän ehdotuksen mukaisesti Julkaisufoorumin päivitys tehdään jatkossa neljän vuoden välein, seuraavan kerran 2018. Vuonna 2015 Julkaisufoorumi edistää omaa ja TSV:n tavoitetta suorittamalla päätehtävänsä: paneelien täydennysarviointien valmistelu ja koordinointi, julkaisukanavien luettelointi ja tasoluokituksen julkaiseminen, yliopistojen ja mahdollisesti muiden OKM:n tiedonkeruuseen liittyvien vuoden 2014 julkaisujen julkaisukanavien tunnistaminen, Julkaisufoorumin tietoteknisten palveluiden kehittäminen, sekä muut päätehtävää tukevat toiminnot. Yhteistyössä julkaisupalvelujen kanssa edistetään tiedehallinnon, tiedeyhteisön, ja ammatti- ja suuren yleisön tietoisuutta vertaisarviointitunnuksesta, sekä tunnuksen käyttöä tiedekustantajien keskuudessa.</p>
<p>Mihin yksikön tavoitteeseen toimenpide kohdistuu</p> <p>Tavoitteet 1 (Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus), 2 (Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen) ja 3: Siirtyminen jatkuvana virtana tapahtuvaan täydennysarviointiin</p>
<p>Vastuhenkilö</p> <p>Janne Pölönen</p>
<p>Toimenpiteen ajankohta</p> <p>1.1.–31.12.2015</p>
<p>Tarvittavat lisäresurssit: henkilöt, osaaminen, työkalut yms. sekä arvio lisäresursseista aiheutuvista kustannuksista</p> <p>Tavoitteen 1 toteuttamisen edellyttämien perustehtävien suorittamiseen on varattu Julkaisufoorumin ylläpitosuunnitelmassa 1 htv vuosina jolloin paneelit suorittavat yksinomaan täydennysarviointia ja 2 htv vuosina jolloin paneelit suorittavat myös päivitysarviointia. Vuosina 2012–2014 saatu kokemus osoittaa, että 1 htv ei riitä perustehtävien suorittamiseen täydennysarviointivuosina ja että 2 htv riittää perustehtävien suorittamiseen päivitysarviointivuosina. Erityisesti julkaisukanavien luettelointi, yliopistojen julkaisujen julkaisukanavien tunnistaminen vaativat arvioitua enemmän työtä, eikä Julkaisufoorumia koskevaa tiedotusta, koulutusta ja opastusta ole voitu järjestää ja kehittää riittävällä tavalla. Tavoitteen 2 edellyttämä vertaisarviointitunnusta koskeva hallinnointi, viestintä ja koulutus on</p>

kokonaan uusi Julkaisufoorumin toimintaa tukeva tehtävä. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää toisen suunnittelijan kokopäivätoimisen tehtävän vakinaistamista toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen.

Yhteistyö muiden yksiköiden / tiimien / työryhmien / neuvottelukuntien / ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa

TSV:n Julkaisupalvelut, TENK, OKM, CSC, Kansalliskirjasto, Suomen Akatemia, UNIFI, korkeakoulut, sairaanhoitopiirit ja tutkimuslaitokset